

Z Berouna na Karlštejn

Výpravu ve stopě historicky druhé – a nejstarší dochované – trasy vyznačené Klubem českých turistů, která dnes nese jméno jeho prvního předsedy, jsem odkládal, co to šlo. Při zaslechnutí slova Karlštejn začínám klimbat, navíc okolí hradu znám jako své boty. Zvědavější bych byl na jiná místa. Vylákal mě sem až jeden z posledních dnů, kdy bylo na stromech ještě listí a krajina se zbarvila do zlata. Víím také, že cesta vlakem podél Berounky nikdy nezklame.

„Bylo důležité, aby vlak vyjžděl ještě před 8. hodinou, aby výletníci měli co nejvíce času na svoji túru. Od drah bylo též žádáno, aby zřízení, kteří v té době prodávali na nádražích noviny, rozšířili svůj sortiment o turistické knihy, výletní mapy a aktuální číslo Časopisu turistů,“ čtu si cestou na Smíchovské nádraží článek, který jsem si před pár dny ofotil v archivu Klubu českých turistů.

Jenomže na trati za Radotínem je výluka, dráhy vyhrožují „náhradní autobusovou dopravou“ a vlaky nabírají zpoždění. Sjíždím o patro níž do metra. Linkové autobusy z Nových Butovic jsou rychlejší než vlak, který se kroutí kolem Berounky a zastavuje v kdejaké zatáčce – což byl jeden z důvodů, proč první značené turistické trasy vznikaly na konci 19. století právě v této oblasti.

Po dvacetiminutové jízdě jsem v Berouně. Půjdu tedy opačně, než putovalo „markirovací družstvo“, které 24. června 1989 vyrazilo z „Karlova Týnu“ ke Svatému Janu pod Skalou, odkud 13. července pokračovalo ve vyznačování směrem Beroun.

Proplétám se mezi trhovci na náměstí, mezi jejichž stánky a dodávkami není jednoduché najít směrovník. Konečně ho zahlédnu a chytám se červené značky. Jde o jednu z nejdelších tras v zemi s evidenčním číslem 0001 – míří z Křivoklátska údolím Berounky k soutoku Vltavy se Sázkou a proti jejímu proudu pokračuje přes Luka pod Medníkem a legendární Stvořidla dál na Vysočinu.

Tady u Berouna vede po zablácených panelech mezi dálnicí D5 a železniční tratí. Obcházím plechovou ohradu a odstavené kamiony, na mostě přes řeku se ohlédnu a spatřím věž na vrchu Děd – první mimopražskou rozhlednu Klubu českých turistů. Byla postavena v roce 1893 podle architektonického návrhu předsedy Pasovského a momentálně je pro dezolátní stav uzavřená.

Říkám si, jak k tomu Vojta Náprstek jako první předseda Klubu českých turistů přišel, že cesta nesoucí jeho jméno má tak nevzhledný začátek – nebo konec, jak se to vezme. U nemocnice červená konečně uhýbá do lesa.

„Mezi nejdůležitější práce náleží označování cest, aby se turista bez velkých rozpaků bráti mohl za svým cílem,“ psalo se v době vzniku prvních tras ve spolkovém časopise. „Každý zkušený cestovatel přisvědčí, že bývá nejen obtížno stopovati cestu dle mapy sebe podrobnější, nýbrž i mnohdy zcela nemožno. Kromě toho jest duševní námaha spojená se srovnáváním cesty s mapy vždy značná a překáží cestovateli v plném užívání krásy krajinné.“

Tehdy už Náprstek několik měsíců nebyl předsedou klubu, dál se však snažil šířit jeho věhlas ve vyšších společenských kruzích, kam jako cestovatel, politik, diplomat, mecenáš a bojovník za pokrok přirozeně patřil.

Připomeňme, že po neúspěšné revoluci v roce 1948 – mezi povstalce se připojil ve svých dvaadvaceti letech – žil deset let ve Spojených státech, kde si na obživu vydělával jako truhlář či knihkupec. Stal se z něj velký příznivec ženské emancipace a po návratu do vlasti založil Americký spolek dam. V domě své matky na Betlémském náměstí nabídl prostory, kde se mohly

scházet na přednáškách či kurzech dámy z významných pražských rodin – byly mezi nimi Karolína Světlá, Eliška Krásnohorská, Renata Fügnerová-Tyršová, Marie Riegrová-Palacká či Charlotta Garrique-Masaryková.

Zajímavé je, že až zhruba do roku 1880, kdy mu bylo přes padesát, používal zapálený vlastenec své původní německé jméno Adalbert Fingerhut, jehož je Vojtěch Náprstek doslovným překladem. Jako průkopník žehu byl také vůbec prvním Čechem, který se nechal zpopelnit – došlo k tomu v durynském městě Gotha, protože zákony Rakouska-Uherska to nedovolovaly.

Když stál Náprstek v čele Klubu českých turistů, už už se schylovalo k vyznačování prvních tras. Význam této činnosti shrnul měsíčník, který dnes vychází pod názvem Turista, slovy: „Označením cest získá si každý spolek velikou zásluhu o dobrý humor každého turisty. Kráčíme pak veseleji a bezstarostně do světa.“ Záhy bylo rovněž zřejmé, že bude zapotřebí nábor posil do značkařských družstev: „Vznášíme v této veledůležité záležitosti ke všem přátelům turistiky snažnou prosbu, aby se laskavě k označování cest v okolí svého domova sami přihlásili. Rovněž nám budou vítány adresy takových ochotníků a příznivců, začež jim předem vzdáváme dík.“

Ušel jsem skoro tři kilometry a pořád slyším drncání kamionů přes dilatační spáru na dálničním mostě.

Po další půl hodině přicházím k dubu na Herinkách – byt byl vysazen teprve v roce 2001, má už certifikát památného stromu. Roste totiž na místě předchůdce, který se zřítíl k zemi v roce 1980 a podle legendy měl být svědkem setkání knížete Bořivoje a poustevníka Ivana.

Potkávám pětici sympatických žen okolo šedesátky. Pozdravíme se, ale příležitost dát se s nimi do řeči prováhám. Přitom bych tak rád věděl, odkud jdou, proč si vybraly zrovna tuhle trasu, co po cestě zažily...

Brodím se po kotníky v listí a čekám na nástup euforie, která se obvykle spolehlivě dostavuje. Když běhám, přichází takový moment zhruba na šestém kilometru. Při chůzi to bývá – co se týče vzdálenosti – o něco dřív.

Mudruju, jestli rygol, podél kterého jdu, býval úvozovou cestou, nebo jde o vyschlé koryto potoka. A minu odbočku, jak zjistím po dalším půlkiometru. Vracím se.

Někdy si říkám, že kdyby neexistovaly polohové služby a aplikace Mapy.cz, jejichž kombinací si v takových situacích vydatně pomáhám, udělají rozzlobení turisté ze sídla KČT v pražské Revoluční ulici kůlničku na dříví.

Jedna značka na rozcestí je schovaná v houští, další je na bříze, kde se kvůli bílé kůře malovat „nezapovídá, ale nedoporučuje“. Navíc jsou značky na takřka celé legendární trase vyšeptané a zasloužily by obnovu.

Vybavuju si hlášku Pavla Přílepka: „Někteří matláci pořád dokola obtahují staré značky, místo aby se rozhlédli po lepším místě a udělali novou.“

Svatý Jan pod Skalou by se umístil hodně na špici v žebříčku vesnic s největším výskytem infotabulí na počet domů. Velkých cedulí všeho druhu jsem napočítal dvanáct – před klášterem, radnicí, muzeem, kaplí, galerií...

Klášter v údolí potoku Kačák (oficiálně se jmenuje Loděnice) vznikl u jeskyně, kde se podle legendy v 9. století usídlil poustevník Ivan. Od roku 1925 byla v někdejší benediktinské opatství základní škola, v padesátých letech tábor nucených prací (využívaný pro těžbu v okolních lomech), později věznice, škola pro estébáky a archiv ministerstva vnitra. Nyní tu má základnu Vyšší odborná škola pedagogická.

Nejkrásnější pohled je ze skály, na jejímž útesu ční k nebi dřevěný kříž. Je od něj krásná vyhlídka, ale vynechávám ho. Těch sto padesát výškových metrů by tolik nevadilo, ale mám obavu, abych stihnul dojít za světla k vlaku. Stmívá se už brzy.

Pokračuju po červené směrem Propadlé vody. „Vápencové podloží Českého krasu vytváří závrtky a jeskyně, které z větší části zůstávají neprozkoumané,“ čtu na infopanelu. Úbočí vrchu Doutnáč je plné rozpadajících se kmenů porostlých houbami a lišejníky, neboť zdejší lesy jsou od roku 2014 ponechány napospas samovolnému vývoji. Prales kousek od Prahy!